

MALTA'DA DİN VE DEVLET İLİŞKİLERİ

Asiye GÜN GÜNEŞ*

ÖZET

Bu çalışmada Katolik inancının baskın olduğu Malta'da, dinin toplumsal yapıya etkisi üzerinde durulmaktadır. Bu çerçevede öncelikle ülke tarihi ve AB üyelik sürecine kısaca yer verilmektedir. Nüfusunun %95'inin kendisini Katolik olarak tanımladığı ülkede dinin yasal boyutu, hükümetlerin diğer inanç ve düşüncelere karşı tutumu, göç dalgasının ülkede yarattığı korku ve tüm bunların AB üyelik sürecinde geçirdiği dönüşüm anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Malta, Katolik İnanıcı, Kimlik, Kilise.

GİRİŞ

Akdeniz'de yer alan ve yüzölçümü 316 km² olan Malta, 20. yüzyıla kadar farklı yönetim ve kültürlerin sömürgesi olarak varlığını sürdürmüştür. Sömürge oldukları dönemdeki bu değişim, benzersiz dillerinin ve kimliklerinin oluşumuna katkıda bulunmuştur. Latin alfabesiyle yazılan ve Arapça'ya dayanan bir dil; Katolikliğin baskın olduğu Akdeniz ve Avrupalılığın bir arada var olduğu Maltalı kimliği ortaya çıkmıştır.

Katolikliğin kimlikten bağımsız görülmediği, siyasal ve toplumsal yaşamı etkilediği Malta, Avrupa Birliği'nin (AB) en dindar üyesi konumundadır. Nüfusunun neredeyse tamamının kendisini Katolik kimliği üzerinden tanımlamasında; devletin dininin Roman Katolik Apostolik olduğunun Anayasa'da belirtilmesi, Kilise'nin etkin rolünün ve Vatikan ile Malta hükümetlerinin uzun yıllar öncesine dayanan anlaşmalarının yanı sıra Katolikliğin kurucu unsur olarak ele alınmasının önemli ölçüde etkisi bulunmaktadır.

Çalışmada Malta tarihi ve AB üyelik süreci kısaca anlatıldıktan sonra dinin toplumsal yaşama etkisi, yasal boyutu, hükümetlerin diğer inanç ve düşüncelere karşı tutumu, son olarak da göç dalgasının ülkede yarattığı etkiler üzerinde durulmuştur.

*Araştırma Görevlisi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Akdeniz Üniversitesi. E-posta: a.gungunes@gmail.com Önerileri için Arş. Gör. Fulya Akgül Durakçay'a teşekkür ederim.

I. Tarihi

Malta, tarihi M.Ö. 5200'lere dayanan, Kuzey Afrika ve Güney Avrupa arasında yer alan bir ada devletidir.

Stratejik konumu nedeniyle ticaret için tercih edilmiş, tarihi boyunca farklı kültür ve yönetim şekilleri altında (Fenikeliler, Kartacalılar, Vandallar, Gotlar, Bizanslılar, Romalılar, Araplar, Aziz John Şövalyeleri, Fransızlar, İngilizler) varlığını sürdürmüştür. Thucydides'e göre Malta, Yunanlıların Sicilya'ya gelmesinden de önce Fenikeliler tarafından kurulmuştur.¹ İlk olarak M.Ö. 800'lerde adaya yerleşen Fenikeliler adada limanlar, çeşitli ticari yerleşim noktaları ve tapınaklar inşa etmiştir. Ardından adaya yerleşen Kartacalılar'ın kurduğu liman ve ticari yerleşim noktaları, adanın bölge ticaretindeki önemini arttırmıştır. Pön Savaşları ile Roma İmparatorluğu'nun bir parçası haline gelen Malta, Aziz Paul'un gemi kazasıyla birlikte Aziz Paul'un koyu diye anılmaya başlamış ve Hıristiyanlık sürecine girmiştir.²

M.S. 870 yılında Arap kontrolüne girilmesiyle adaya İslamiyet gelmiş, Araplar özellikle ülkenin dili üzerinde büyük etkiler bırakmıştır. 1090 yılında yönetim bir kez daha değişmiş, 1523 yılında Aziz John Şövalyeleri hakimiyetine geçene kadar Sicilya'nın bir parçası haline gelmiştir. Aziz John Şövalyeleri (Malta Şövalyeleri) yönetimde kaldıkları 275 yıl süresince şehirler, saraylar inşa etmiş; birçok sanatsal ve kültürel çalışma gerçekleştirmiştir.³ Son olarak Napoleon Fransa'sı altında geçen kısa sürenin ardından bağımsızlığına kadar İngiliz İmparatorluğu'na bağlı kalmıştır. 1964 yılında bağımsızlık ilan edilmiş fakat ancak 1974 yılında anayasal monarşiden çıkılıp cumhuriyete geçilebilmiştir. Bununla birlikte ülke bir süre daha İngiliz limanı olma işlevini sürdürmüş ve İngiliz askerleri adadaki varlığını korumuştur. Bu nedenle de tam anlamıyla özgürlük sağlanamamıştır. 31 Mart 1979 tarihinde tüm İngiliz üslerinin varlığının sona ermesiyle birlikte Malta'nın özgürlüğüne kavuştuğu ve tarafsız bir ülke olduğu ilan edilmiştir.⁴

II. AB Üyelik Süreci

İki partili yapıda olan Malta siyasal sistemi 1880'lerin başına, adayı İngilizleştirme politikalarına dayanmaktadır. Bu yıllarda ülke, reformları destekleyenler ve reformlara karşı çıkanlar olmak üzere ikiye ayrılmış ve

¹ Dennis Castillo, *The Maltese Cross: A Strategic History of Malta*, Greenwood Publishing Group, 2006, s. 18.

² Castillo, a.g.e., s. 27.

³ 2015 Country Review, s. 7.
<http://www.countrywatch.com/Content/pdfs/reviews/B3MZM454.01c.pdf> (Erişim Tarihi: 21.09.2015)

⁴ Michelle Pace, *The Politics of Regional Identity: Meddling with the Mediterranean*, Routledge, New York 2006, s. 11. Bu nedenle, 21 Eylül bağımsızlık, 31 Mart ise özgürlük günü olarak kutlanmaktadır.

taraf lar ülkenin iki partisinin temelini oluşturmuştur: İngiltere'den kopuşu destekleyen Milliyetçi Parti (*Nationalist Party / NP*) ve İngiltere ile siyasi entegrasyonu destekleyen reformist Malta İşçi Partisi (*Malta Labour Party / MLP*).⁵

Bağımsızlığın ardından NP, orta sınıfın ve Kilise'nin çıkarlarına dönük politikalar izlemiş; 1964 yılından itibaren AB ile ilişkilerin güçlendirilmesi ve ekonomik liberalizmin benimsenmesi için çalışmıştır. MLP ise işçi sınıfının ve merkezin solundakilerin çıkarlarını gözetmiş, AB ile ilişkilerin geliştirilmesini isteyen fakat tam üyeliğe karşı çıkan bir parti halini almıştır.⁶ NP, AB üyeliğinin AB ve Kuzey Afrika/Orta Doğu arasındaki köprü görevinin uygulanmasına yardım edecek ve değişim için gerekli bir unsur olduğunu; MLP ise, ülkenin sömürge geçmişinin etkisiyle, tarafsız kaldığı (büyük güçlerin çıkarlarını yansıtmayan politikalar izlendiği) süreçte ülkenin egemenliğinin (güvenliğinin) sarsılmayacağı görüşünü kullanarak üyeliğin Malta'nın Akdenizli kimliğini ve diğer ülkelerle olan ilişkilerini zayıflatacağını, statükonun korunması gerektiğini söylemiştir.⁷ 1970'lere dayanan Malta – AB ilişkileri, ülkenin sömürge geçmişi, kimlik odaklı politikaları ve tarafsızlık kaygısı nedeniyle ancak 2004 yılında sonuçlanabilmiştir. Sürecin uzamasında AB karşıtı bir siyasal partinin iktidara geldiği dönemlerde ilişkileri askıya alması, reformları uygulamaması, muhalefetleyen ciddi karşıt kampanyalar yürütmesinin önemli ölçüde etkisi olmuştur.

1990 yılında AB üyeliği için başvurulmuş (NP Hükümeti), 1996 yılında başvuru dondurulmuş (MLP Hükümeti), 1998 yılında ise yeniden canlandırılmış (NP Hükümeti) ve ilişkiler rayına oturmuştur. Küçük bir ada devlet olan Malta'nın AB üyeliğinden hem ekonomik hem de siyasi açıdan zarar göreceği düşüncesi, müzakere sürecinde edinilen imtiyazlarla çürütülmüştür. Hali hazırda diğer birçok AB üyesi ülkeden yüksek ücret ve düşük işsizlik oranlarına sahip Malta, kısa sürede Komisyon'un istediği ekonomik kriterleri yerine getirmiştir. 2000 yılında başlayan müzakereler 2002'de tamamlanmış ve nihayet 1 Mayıs 2004 tarihinde Malta AB üyesi olmuştur.

⁵ Michelle Cini, "A Divided Nation: Polarization and the Two-Party System in Malta", *South European Society and Politics*, Vol: 7, Issue 1, 2002, s. 9; aktaran Asiye Gün Güneş, "Malta'nın Avrupa Birliği'ne Katılım Süreci", *Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa ve Batı Balkanlar Genişlemesi: AB36 Mümkün mü?*, Sentez Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 246.

⁶ Michelle Cini, "Malta Votes Twice for Europe: The Accession Referendum and General Election", *South European Society and Politics*, Vol: 8, Issue 3, 2003, s. 134.

⁷ Roderick Pace, "Party Politics and European Question: The Case of Malta", *ECSA-US Conference: Panel on Small States and the European Union*, Wisconsin, 31 Mayıs-2 Haziran 2001, s. 8-11.

Tablo 1: Malta-AB İlişkileri

5 Aralık 1970	Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Ortaklık Anlaşması'nın imzalanması
1 Nisan 1971	Ortaklık Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi
16 Temmuz 1990	Avrupa Topluluğu'na üyelik başvurusu
21-22 Haziran 1993	Avrupa Komisyonu'nun Malta'nın başvurusuyla ilgili kararını açıklaması
9 Aralık 1994	Essen Zirvesi'nde Konsey'in, bir sonraki genişlemede Malta ve Kıbrıs'ın yer alacağını açıklaması
15-16 Aralık 1995	Madrid Zirvesi'nde Malta ve Kıbrıs ile müzakerelerin, 1996 Hükümetler arası Konferans'ın bitiminden altı ay sonra başlayacağını ilanı
26 Ekim 1996	MLP'nin iktidar olmasıyla AB üyelik başvurusunu dondurması
28 Nisan 1998	Malta – AB ilişkilerinin geleceğine dönük Ortak Deklarasyon imzalanması
5 Eylül 1998	NP'nin iktidara gelmesiyle AB üyelik başvurusunun canlandırılması
17 Şubat 1999	Komisyon'un, Malta'nın üyeliğiyle ilgili 1993'teki raporunu yinelemesi
10-11 Aralık 1999	Konsey'in, Helsinki Zirvesi'nde Malta ile müzakerelerin Şubat 2000'de başlayacağını açıklaması
15 Şubat 2000	AB üyelik müzakerelerinin resmen başlaması
13 Aralık 2002	Müzakerelerin tamamlanması
8 Mart 2003	Malta'da AB üyeliğiyle ilgili referandum yapılması
16 Nisan 2003	Katılım Anlaşması'nın imzalanması
14 Temmuz 2003	Malta Parlamentosu'nun Katılım Anlaşması'nı onaylaması
1 Mayıs 2004	Malta'nın AB üyesi olması
10-13 Temmuz 2004	Avrupa Parlamentosu seçimleri ve Malta'dan beş üye seçilmesi
13 Aralık 2007	Malta'nın Lizbon Anlaşması'nı imzalaması
21 Aralık 2007	Malta'nın Schengen bölgesine katılması
1 Ocak 2008	Euro'ya geçilmesi
29 Ocak 2008	Malta Parlamentosu'nun Lizbon Anlaşması'nı onaylaması
30 Mart 2008	Schengen Bölgesi ülkeleri ile sınır kontrolünün kaldırılması

Kaynak: Chronology of Events Between Malta and European Union, <http://www.doi-archived.gov.mt/EN/archive/Pajjizna/N51/Pajjizna%20EU%20Eng.pdf>, (Erişim Tarihi: 29.06.2014).

III. Dini Yapı ve Yasal Durum

Konum ve geçmişinin etkisiyle çok kültürlü bir yapı arz eden Malta'da birbirinden farklı inanç ve görüş bulunmakla birlikte nüfusunun % 95'i kendisini Katolik olarak tanımlamakta ve % 53'ü düzenli olarak Pazar ayinlerine katılmaktadır.⁸ Bunlar dışında yaklaşık olarak 3 bin Müslüman⁹, 40 Budist ve Baha'i yaşamaktadır.¹⁰ Adadaki varlığı Fenikelilere dayanan ve 1492 ülkeyi terk etmeye zorlanan Maltalı Yahudilerin sayısı günümüzde 120 civarında olup,¹¹ nüfusun %2'si ise herhangi bir dine mensup olmadığını belirtmektedir. Protestan, Evanjelik ve farklı mezheplere ait kiliselerin sayı ve üyesinin sınırlı olduğu, yalnızca bir cami ve bir sinagogun yer aldığı Malta, Gozo ve Comino adalarında toplam 365 Katolik Kilisesi bulunmaktadır.¹²

Katolik inancının Malta'da bu kadar baskın konumda olmasında Katolikliğin dini inançtan çok bir kimlik unsuru olarak görülmesi de etkili olmaktadır. Toplum açısından Katolikliği reddetmek bir anlamda Malta kimliğini reddetmek anlamına geleceğinden birçok Pagan ve Wiccan ruhani açıdan olmasa bile kültürel açıdan kendilerini Katolik olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Hıristiyanlık Malta'yı Kuzey Afrika yerine Avrupa'ya bağladığından Maltalıların çoğu için daha tercih edilebilir bir kimlik haline gelmiştir.¹³ Katolikliğe dayalı gelenek, çoğunluğu gençler olmak üzere, bazı Maltalılarca reddediliyor olsa da Katolik ahlakı ve aile hayatı önemini korumaya devam etmektedir.¹⁴ Eski Başbakanlardan Edward Fenech Adami 2007 yılındaki Cumhuriyet kutlamalarında Hıristiyanlığın Malta'daki önemini şu sözlerle yinelemiştir:

“Kimliğimizi oluşturan ve gelecek nesillere aktardığımızdan emin olmamız gereken Hıristiyan ahlak ilkelerine Malta toplumunun halen değer verdiğini (bu ilkeleri önemseydiğini) görmeli ve bununla gurur duymalıyız.”¹⁵

⁸ Andrea Bettetini, “Religion and the Secular State in Malta”, Religion and the Secular State: National Reports, Ed. Javier Martinez-Torron ve W. Cole Durham, The International Center for Law and Religion Studies, Utah, 2010, s. 493.

⁹ Louise Chircop, Maltese Muslims and Education, University of Malta, Yüksek Lisans Tezi, 2008, s.1. Evlilik ve kayıt dışı göçmenlerle birlikte Müslüman sayısı artmıştır. Ülkede bulunan Müslüman nüfus, ağırlıklı olarak, 2,250'si yabancı, 600'ü ise vatandaşlığa sonradan kabul edilmiş kişilerden oluşmaktadır.

¹⁰ <https://www.state.gov/j/drl/rls/irf/2003/24422.htm> (Erişim Tarihi: 31.10.2017)

¹¹ <http://www.angelfire.com/al/AttardBezzinaLawrenc/> (Erişim Tarihi: 1.10.2015) Malta'da daha rahat yaşayabilmek için bir kısmı da Hıristiyanlığa geçmiştir. Bettetini, s. 493.

¹² Nathalie Grima, “An Affair of the Heart”: Hijab Narratives of Arab Muslims Women in Malta”, Implicit Religion, 16:4, 2013, s. 462.

¹³ Kathryn Rountree, “Neo-Paganism, Native Faith and Indigenous Religion: A Case Study of Malta”, European Association of Social Anthropologists, 2014, ss. 88-89.

¹⁴ Simon Bradford ve Marilyn Clark, “Strangers on the Shore: Sub-Saharan African ‘Irregular’ Migrants in Malta”, Journal of Immigrant and Refugee Studies, 2014, s. 11.

¹⁵ http://www.doi-archived.gov.mt/EN/press_releases/2007/12/pr1943e.asp (Erişim Tarihi: 10.10.2015)

Adami'nin de mensubu olduğu NP, Hıristiyan Demokrat ruhu taşımakta ve tarihi olarak Kilise ile müttefikliğini korumaktadır. Adami'den sonraki Başbakan Dr. Lawrence Gonzi de Katolik Hareketinin resmi başkanlığını yürütmektedir.¹⁶

Malta Anayasası'nın 32. Maddesi'ne göre

“Her birey temel hak ve özgürlüklere sahiptir. Bir başka ifade ile bu haklar (yaşam, özgürlük, kişi güvenliği, mülkiyet hakkı, hukukun korunması, vicdan, ifade, toplantı yapma, dernek kurma özgürlüğü, özel hayata ve aile hayatına saygı) ırk, köken, siyasi görüş, renk, mezhep ve cinsiyet gözetilmeksizin sahip olunan ve saygı duyulması gereken haklardır. Anayasa'nın bu maddesine göre bireyler arasında herhangi bir ayırım yapılmamaktadır.”¹⁷

40. Maddesi'ne göre; Malta'da yaşayan herkes vicdan ve dini inanç hürriyetine sahiptir. Bununla birlikte Ceza Kanunu'nun 163. Maddesi'ne göre;

“Her kim sözle, basılı ya da değil yazıyla, jestle, fotoğrafla veya diğer görünür ifadeyle Malta'nın resmi dini olan Roman Katolik Apostolik Dinini açıkça küçük düşürmeye çalışırsa, inancı ya da dini liderleri bir ila altı ay arası hapis cezasına çarptırılabilir.”¹⁸

Anayasa'nın 2. Madde'sine göre;

“Malta'nın resmi dini Roman Katolik Apostolik (Roman Catholic Apostolic) dinidir. Roman Katolik Apostolik Kilise otoritelerinin doğru ve yanlış ilkeleri öğretme hakkı ve ödevi bulunmaktadır. Roman Katolik Apostolik inancının, zorunlu eğitimin bir parçası olarak tüm devlet okullarında öğretilmesi sağlanmalıdır.”¹⁹

Devletin dini ibaresinin Anayasa'da yer alması ve bu inancın tüm devlet okullarında zorunlu eğitim kapsamında öğretilmesi gerekliliği vurgusu, devlet okullarındaki sınıflarda haç işaretlerinin bulunması Kilise'nin siyasi ve günlük hayata etkisi, ayrımcılık olarak görülebilmekte ve Anayasa'nın diğer maddeleriyle çelişebilmektedir. Örneğin farklı inanca mensup veya inançsız vatandaşlar, sayıları sınırlı olan özel okulları tercih edemediği sürece Kiliseye

¹⁶ Roderick Pace, “Growing Secularisation in a Catholic Society: The Divorce Referendum of 28 May 2011 in Malta”, South European Atlas, 2012, s. 575.

¹⁷ <http://www.justiceservices.gov.mt/downloaddocument.aspx?app=lom&itemid=8566&l=1> (Erişim Tarihi: 10.10.2015)

¹⁸ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=197901 (Erişim Tarihi 10.10.2015)

¹⁹ <http://www.justiceservices.gov.mt/downloaddocument.aspx?app=lom&itemid=8566&l=1> (Erişim Tarihi: 10.10.2015)

bağlı ve/veya Katolik inancının öğretildiği okullarda okumak zorunda bırakılmaktadır.²⁰

Malta'da Kilise, okulları aracılığıyla 1/3 oranında ilk ve orta öğretim öğrencisinin ihtiyaçlarını karşılayarak topluma hizmet sunmaktadır. Kilise okulları ücretsiz eğitim sağlamakta, eğitim (ve eğitim dışı) personel maaşları Malta Hükümeti ile birlikte, diğer eğitim masrafları da yalnızca Kilise tarafından karşılanmaktadır.²¹

Katolik inancında yasaklanmış olan kürtaj ve boşanma haklarının, AB üyeliğiyle birlikte serbest olacağı korkusu da konuya karışmama temelinde çözülmüş, üyelik sürecinde herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Ancak üyeliğin ardından Kilise'nin siyaset üzerindeki etkisini kıran önemli adımlar atılmıştır:

- 28 Mayıs 2011 tarihinde boşanma hakkı konusunda referanduma gidilmiş, %52,7 “Evet” oyu ile boşanma hakkı kabul edilmiş ve ilgili yasa 1 Ekim 2011’de yürürlüğe girmiştir.²²
- 26 Kasım 2012 tarihinde de Embriyo Koruma Yasası (IVF) kabul edilmiştir.²³
- 1 Nisan 2015 tarihinde kabul edilen Cinsiyet Kimliği, Cinsiyet İfadesi ve Cinsiyet Karakteristikleri yasası ile eşit muamele, psikososyal desteğe erişim hakkı getirilmiş; her bireyin cinsiyet kimliğini yasal olarak basit bir işlemle değiştirebilmesine ya da cinsiyet kimliğine yasal tanınırlık kazandırmasına olanak sağlanmıştır.²⁴
- 12 Temmuz 2017 tarihinde de eşcinsel evlilik hakkına ilişkin yasa, 66 “Evet” oyuna karşılık bir “Hayır” ile kabul edilmiştir.²⁵

Dini kimliğinin uzantısı olarak, tabu haline gelen kürtaj konusundaki tartışmalar sürmekte fakat ülkede kürtaj hakkı halen tanınmamaktadır. Malta Ceza Kanunu’nda kürtajın her koşulda yasak olduğu; kürtaj yaptıran kadına 18 ay ile üç yıl, kürtaj işlemi gerçekleştiren doktor, eczacı, cerrah veya ebe ise 18 ay ile dört yıl hapis cezası verileceği belirtilmektedir.²⁶ Bu haliyle Malta, AB üye ülkeleri arasında kürtajın yasak olduğu tek ülkedir.

²⁰ Daha fazla bilgi için bkz. Chircop, a.g.t., 2008.

²¹ Bettetini, a.g.e., s. 497.

²² Dominic Fenech, “Malta”, European Journal of Political Research Political Data Yearbook, Vol: 1, No: 1, 2012, s. 211; Annual Reports of Government Departments 2011, s. 886, <http://gov.mt/en/Government/Publications/Publications%20and%20Policies/Documents/Annual%20Report%20of%20Government%20Departments%20-%20202011.pdf> (Erişim Tarihi: 07.08.2014)

²³ <https://www.timesofmalta.com/articles/view/20121127/local/IVF-Bill-finally-approved-as-the-Opposition-withdraws-division.447025> (Erişim Tarihi: 01.11.2017)

²⁴ https://oieurope.org/wp-content/uploads/2016/03/Toolkit_Turkish.pdf (Erişim Tarihi: 01.11.2017)

²⁵ <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/malta-gay-marriage-same-sex-vote-passes-approval-a7838121.html> (Erişim Tarihi: 01.11.2017)

²⁶ <http://www.un.org/esa/population/publications/abortion/doc/malta.doc> (Erişim Tarihi: 01.11.2017)

Kilise ile köklü bağları olan Malta yönetimleri ve Vatikan arasında imzalanan anlaşmalar da Katolik Kilisesi'nin rolünü güçlendirmektedir.

- Malta Üniversitesi'ne İlahiyat Fakültesi eklenmesi üzerine Vatikan ve Malta Cumhuriyeti arasında yapılan anlaşma. (Agreement between the Holy See and the Government of the Republic of Malta on the School of Theology's incorporation into Malta University / 26.09.1988)
- Devlet okullarında Katolik inancı eğitimi verilmesine dair, Vatikan ve Malta Cumhuriyeti arasında yapılan anlaşma. (Agreement between the Republic of Malta and the Holy See on catholic education in public schools / 16.11.1989)
- Kilise Okullarına dair, Vatikan ve Malta Cumhuriyeti arasında yapılan anlaşma. (Agreement between the Holy See and the Republic of Malta on Church Schools / 18.02.1993)
- Kiliseye ait taşınmaz mallara dair Vatikan ve Malta Cumhuriyeti arasında yapılan anlaşma. (Agreement between the Holy See and the Republic of Malta on the temporal goods of the Church / 18.02.1993)
- Kilise evlilikleri ve aynı evlilikler hakkında dini otoritelerin ve mahkemelerin kararlarına yönelik sivil etkilerin tanınması üzerine Vatikan ve Malta Cumhuriyeti arasında yapılan anlaşma. (Agreement between the Holy See and the Republic of Malta on the recognition of civil effects to canonical marriages and to the decisions of the ecclesiastical authorities and tribunals about the same marriages / 03.02.1993)²⁷

IV. Göç

Yakın çevresinde kendisine yönelik doğrudan tehdit bulunmayan Malta'nın güvenlikle ilgili tek sorunu yasadışı göç olagelmıştır.²⁸ 2004 yılında AB üyesi olmasıyla, Avrupa sınır kontrol politikasının ileri karakolu (kontrol noktası) ve de Sahra Altı Afrikalı göçmenlerin Avrupa'ya ulaştırılacak giriş kapısı olmuştur.²⁹

²⁷ http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/index_concordati-accordi_en.htm (Erişim Tarihi: 10.10.2015)

²⁸ Gunta Pastore, "Small New Member States in the EU Foreign Policy: Toward 'Small State Smart Strategy'?", *Baltic Journal of Political Science*, No: 2, December 2013, s. 71-72.

²⁹ Lea Lemaire, "Islands and a Carceral Environment: Maltese Policy in Terms of Irregular Migration", *Journal of Immigration and Refugee Studies*, 12:2, 2014, s. 143.

Ağırlıklı olarak Doğu Afrika (Somali, Mısır, Sudan, Eritri) ve kısmen de Libya'dan yasadışı göç alan³⁰ Malta, göçmenlerin yeniden yerleştirilmesi ve evlerine gönderilmesi konularında yükün AB ile paylaşılmasını istemiştir. Fakat beklentisi tam olarak karşılanmamış, bu durum ülke içinde mülteci ve yasadışı göçmen arasındaki farkın kapanmasına ve tüm göçmenlere önyargı ile bakılmasına neden olmuştur.³¹

Yasadışı göçmenler, Maltalıların zaten çok da çalışmak istemediği (maden ve inşaat sektörleri) alanları doldurmak dışında, yerel işgücü piyasasında dikkate değer bir etki yaratmamıştır. Bununla birlikte ülkenin kapasitesinin aşıldığı, yabancı düşmanlığı ve ırkçılığa yenik düşüldüğü durumlar gibi toplumsal etkileri olmuştur.³²

SONUÇ

Katolik inancının baskın ve etkin olduğu Malta'da devletin dini ibaresinin Anayasa'da yer almasının da ötesinde, bu inanca yönelik her türlü olumsuz ifadenin cezai yaptırımının olması, Katolik inancının tüm devlet okullarında zorunlu eğitimin bir parçası olarak yer alması ve öğretilmesinin teşviki, yine okullarda ve devlet kurumlarında dini sembollerin bulunması, kürtaj hakkının, dini gerekçelerle, tanınmaması gibi uygulamalar farklı inanca mensup veya inançsız kişilere yönelik ayrımcılık olarak ele alınabilmektedir.

AB üyelik sürecinde Katolik inancının devlet üzerindeki etkisi kırılmamakla birlikte, üyelik sonrası yıllarda Katolik inancının ayırım ve haksızlığa yol açan bazı unsurları – boşanma, IVF, eşcinsel evlilik, eşcinsel çiftlerin evlat edinmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği– toplumun da onayı alınarak, ortadan kaldırılmıştır. Bununla birlikte inancın hem yönetenler hem de yönetilenler düzeyinde baskınlığı ve eğitimden ifade özgürlüğüne her alanda etkisi hissedilmeye devam etmektedir.

Modernleşme teorilerinin beklentisinin aksine Malta'da dinin krize girmediği, hak ve özgürlüklere ilişkin referandumların işaret ettiği gibi sekülerleşmenin kapsamının arttığı fakat beklenen etkiyi yaratmadığı görülmektedir. AB genelinde son yıllarda artan eğilimlere paralel olarak muhafazakarlığın Malta'da etkisini sürdürmesinde, toplumsal yapıdaki gömülü Katolikliğin etkisi yadsınmamalıdır.

³⁰ Mark Thomson, *Migrants on the Edge of Europe: Perspectives From Malta, Cyprus and Slovenia*, Sussex Migration Working Paper no. 35, June 2006, s. 35.

³¹ Roderick Pace, "The Effects of EU Enlargement on Malta", *Enlarging the European Union: Effects on the New Member States and the EU*, Ed. Graham Avery, Anne Faber, Anne Schmidt, Trans European Studies Association, Brussels, 2009, s. 67. Bu konu halen Malta'nın en önemli güvenlik problemini oluşturmaktadır.

³² Patrick Tabone, "Malta's EU Story: How Ten Years of EU Membership Have Changed the Country", *The Today Public Policy Institute Discussion Paper*, June 2014, s 35.

Malta kimliğinin temel unsuru olması sebebiyle, Katolik inancının etkilerinin AB üyeliğiyle birlikte toplumsal veya siyasal yapıdan bütünüyle yok olması mümkün değildir. Bununla birlikte karar alıcıların, kilise veya İncil referanslı yaklaşımlarının değişmesi, kişilerin bedensel bütünlüğü ve eğitim hakkı gibi konularda daha özgür olmasının sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 2015 Country Review,
<http://www.countrywatch.com/Content/pdfs/reviews/B3MZM454.01c.pdf> (Erişim Tarihi: 21.09.2015)
- Address by H.E. DR. Edward Fenech Adami, President of Malta, On The Occasion of Republic Day – Grand Council Chamber, The Palace, Valletta – Thursday, 13 December 2007. http://www.doi-archived.gov.mt/EN/press_releases/2007/12/pr1943e.asp (Erişim Tarihi: 10.10.2015)
- Annual Reports of Government Departments 2011,
<http://gov.mt/en/Government/Publications/Publications%20and%20Policies/Documents/Annual%20Report%20of%20Government%20Departments%20-%202011.pdf> (Erişim Tarihi: 07.08.2014)
- BETTETINI, Andrea, “Religion and the Secular State in Malta”, Religion and the Secular State: National Reports, Ed. Javier Martinez-Torron ve W. Cole Durham, The International Center for Law and Religion Studies, Utah, 2010, ss. 493-503.
- BRADFORD, Simon; CLARK, Marilyn, “Strangers on the Shore: Sub-Saharan African ‘Irregular’ Migrants in Malta”, Journal of Immigrant and Refugee Studies, 2014, ss. 9-26.
- CASTILLO, Dennis, The Maltese Cross: A Strategic History of Malta, Greenwood Publishing Group, 2006.
- CHIRCOP, Louise, Maltese Muslims and Education, University of Malta, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Chronology of Events Between Malta and European Union, Pajjizna, Sayı: 51. <http://www.doi-archived.gov.mt/EN/archive/Pajjizna/N51/Pajjizna%20EU%20Eng.pdf> (Erişim Tarihi: 29.06.2014)
- CINI, Michelle, “A Divided Nation: Polarization and the Two-Party System in Malta”, South European Society and Politics, Vol: 7, Issue 1, 2002, ss. 6-23.

- CINI, Michelle, "Malta Votes Twice for Europe: The Accession Referendum and General Election", *South European Society and Politics*, Vol: 8, Issue 3, 2003, ss. 132-146.
- Constitution of Malta,
<http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=8566> (Erişim Tarihi: 03.09.2015)
- Criminal Code,
http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=197901 (Erişim Tarihi: 10.10.2015)
- FENECEH, Dominic, "Malta", *European Journal of Political Research*, Vol: 1, No: 1, 2012, ss. 210-214.
- GHATTAS, Dan Christian, "İnterseks Bireylerin İnsan Haklarını Savunmak: Nasıl Yardım Edebilirsiniz?", https://oiieurope.org/wp-content/uploads/2016/03/Toolkit_Turkish.pdf (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- GRIMA, Nathalie, "'An Affair of the Heart': Hijab Narratives of Arab Muslims Women in Malta", *Implicit Religion*, 16:4, 2013, ss. 461-481.
- IVF Bill finally approved as the Opposition withdraws division, *Times of Malta*, 27.11.2012,
<https://www.timesofmalta.com/articles/view/20121127/local/IVF-Bill-finally-approved-as-the-Opposition-withdraws-division.447025>
(Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- Jewish Community of Malta,
<http://www.angelfire.com/al/AttardBezzinaLawrenc/> (Erişim Tarihi: 01.10.2015)
- LEMAIRE, Lea, "Islands and a Carceral Environment: Maltese Policy in Terms of Irregular Migration", *Journal of Immigration and Refugee Studies*, 12:2, 2014, ss.143-160.
- Malta, <http://www.un.org/esa/population/publications/abortion/doc/malta.doc>
(Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- BATCHELOR, Tom, "Malta votes to legalise same-sex marriage by 66-1", 12.07.2017, *Independent*,
<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/malta-gay-marriage-same-sex-vote-passes-approval-a7838121.html> (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- PACE, Michelle, *The Politics of Regional Identity: Meddling with the Mediterranean*, Routledge, New York 2006.

- PACE, Roderick, “Party Politics and European Question: The Case of Malta”, ECSA-US Conference: Panel on Small States and the European Union, Wisconsin, 31 Mayıs-2 Haziran 2001, ss. 1-21. http://aei.pitt.edu/2066/1/001595_1.pdf (Erişim Tarihi: 09.07.2014)
- PACE, Roderick, “Malta and EU Membership: Overcoming ‘Vulnerabilities’, Strengthening ‘Resilience’”, *Journal of European Integration*, Vol: 28, No: 1, 2006, ss. 33-49.
- PACE, Roderick, “The Effects of EU Enlargement on Malta”, *Enlarging the European Union: Effects on the New Member States and the EU*, Ed. Graham Avery, Anne Faber, Anne Schmidt, Trans European Studies Association, Brussels, 2009, ss. 59-73
- PACE, Roderick, “Growing Secularisation in a Catholic Society: The Divorce Referendum of 28 May 2011 in Malta”, *South European Atlas*, 2012, ss. 573-589.
- PASTORE, Gunta, “Small New Member States in the EU Foreign Policy: Toward ‘Small State Smart Strategy’?”, *Baltic Journal of Political Science*, No: 2, December 2013, ss. 67-84.
- ROUNTREE, Kathryn, “Neo-Paganism, Native Faith and Indigenous Religion: A Case Study of Malta”, *European Association of Social Anthropologists*, 2014, ss. 81-100.
- TABONE, Patrick, “Malta’s EU Story: How Ten Years of EU Membership Have Changed the Country”, *The Today Public Policy Institute Discussion Paper*, June 2014.
- THOMSON, Mark, *Migrants on the Edge of Europe: Perspectives From Malta, Cyprus and Slovenia*, Sussex Migration Working Paper no. 35, June 2006.